

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីសន្ធិសញ្ញាដែលបាន ចរចា និងសន្ធិសញ្ញានៅទូទាំងរដ្ឋរបស់រដ្ឋវិចចូរឡេ ឆ្នាំ 2025

រដ្ឋវិចចូរឡេ (រដ្ឋាភិបាលរដ្ឋ) និងសភានៃ រដ្ឋវិចចូរឡេរបស់ប្រជាជនដំបូង បានចរចា លើសន្ធិសញ្ញាទូទាំងរដ្ឋ។ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពី សន្ធិសញ្ញានៅទូទាំងរដ្ឋឆ្នាំ 2025 នឹងផ្តល់សន្ធិសញ្ញា នេះនូវអំណាចស្របច្បាប់នៅក្នុងរដ្ឋវិចចូរឡេ។

សន្ធិសញ្ញានេះគឺជាកិច្ចព្រមព្រៀងផ្លូវការរវាងរដ្ឋាភិបាល រដ្ឋវិចចូរឡេ និងសហគមន៍ជនជាតិដើម Aboriginal។ វាជាមធ្យោបាយមួយដើម្បី៖

- ទទួលស្គាល់ និងគោរពប្រវត្តិសាស្ត្រ និងវប្បធម៌ របស់ជនជាតិដើម Aboriginal។
- ផ្តល់ឱ្យជនជាតិដើម Aboriginal មានឥទ្ធិពល បន្ថែមទៀតនៅក្នុងការសម្រេចចិត្តនានាដែល ប៉ះពាល់ដល់ពួកគេ។
- បង្កើតអនាគតមួយប្រកបដោយភាពយុត្តិធម៌ ថែមទៀតសម្រាប់មនុស្សគ្រប់គ្នានៅក្នុងរដ្ឋវិចចូរឡេ។

ដំណើរឆ្ពោះទៅកាន់សន្ធិសញ្ញា

អស់រយៈពេលជាយូរមកហើយ ប្រជាជាតិដំបូងមិនបាន ចូលរួមក្នុងការបង្កើតច្បាប់ និងគោលនយោបាយនានា ដែលទាក់ទងនឹងពួកគេទេ។

គណៈកម្មការយុត្តិធម៌ Yoorrook ដែលជាការស៊ើបអង្កេត ជាផ្លូវការលើការនិយាយការពិភាក្សា បានប្រមូលរឿងរ៉ាវ នៃភាពអយុត្តិធម៌ និងជួយមនុស្សឱ្យយល់អំពី បទពិសោធន៍របស់ប្រជាជាតិដំបូងនៅក្នុងរដ្ឋវិចចូរឡេ។

សន្ធិសញ្ញានេះគឺជាមធ្យោបាយមួយដើម្បីបង្កើតនូវការ ផ្លាស់ប្តូរពិភាក្សា ដើម្បីឱ្យប្រជាជាតិដំបូងមានឥទ្ធិពល បន្ថែមទៀតអំពីបញ្ហានានាដែលប៉ះពាល់ដល់សហគមន៍ របស់ពួកគេ។

នៅរដ្ឋវិចចូរឡេ យើងបានធ្វើការលើសន្ធិសញ្ញានេះ អស់រយៈពេលជិតមួយទសវត្សរ៍មកហើយ។ យើងបាន រៀបចំដាក់ជាគ្រឹះដ៏រឹងមាំមួយ។

សន្ធិសញ្ញានេះគឺជាកន្លឹះក្នុងការធ្វើឱ្យប្រាកដថា ពលរដ្ឋវិចចូរឡេទាំងអស់មានឱកាសដូចគ្នា។

នៅពេលដែលប្រជាជាតិដំបូង ដឹកនាំនៅក្នុងវិធីរៀបចំ គោលនយោបាយ និងដំណោះស្រាយនានា នោះយើងទទួល បានលទ្ធផលកាន់តែប្រសើរ។

តើ Gellung Warl ជាអ្វី?

សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីសន្ធិសញ្ញានៅទូទាំងរដ្ឋឆ្នាំ 2025 នឹងបង្កើតស្ថាប័នថ្មីមួយឈ្មោះ Gellung Warl (*Gullung-Warl* មកពីភាសា Gunaikurnai)។ Gellung Warl នឹង៖

- ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយអ្នកតំណាងប្រជាជាតិ ដំបូងដែលត្រូវបានជ្រើសរើស។
- ជួយណែនាំលើការសម្រេចចិត្តនានារបស់រដ្ឋាភិ បាលដែលប៉ះពាល់ដល់សហគមន៍ប្រជាជាតិដំបូង
- លើកកម្ពស់ការផ្សព្វផ្សាយប្រាប់ការពិត ការជាផ្សះ និងការអប់រំ
- ធ្វើការដោយឯករាជ្យ ប៉ុន្តែនឹងមិនមានអំណាច ក្នុងការផ្លាស់ប្តូរច្បាប់ ឬរារាំងការសម្រេចចិត្ត នានារបស់រដ្ឋាភិបាលទេ។

Gellung Warl ត្រូវបានវិវឌ្ឍន៍ចេញពីសភាប្រជាជាតិដំបូង ដែលទទួលបានជោគជ័យរបស់រដ្ឋវិចចូរឡេ ដែលមាន ផ្នែកសំខាន់ៗចំនួនបី៖

- **សភានៃរដ្ឋវិចចូរឡេរបស់ប្រជាជាតិដំបូង** ដែលបង្កើត ឡើងដោយប្រជាជាតិដំបូងដោយត្រូវបានជ្រើសរើស តាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ។ ពួកគេនឹងផ្តល់យោបល់ ដល់សភា និងរដ្ឋាភិបាលរដ្ឋវិចចូរឡេអំពីបញ្ហានានា របស់ប្រជាជាតិដំបូង ហើយធ្វើការសម្រេចចិត្តលើ បញ្ហាដែលប៉ះពាល់ដល់ប្រជាជាតិដំបូង។
- **Nginma Ngainga Wara** (*Ng-in-ma Ng-eye-nga Wa-ra* ជាពាក្យ Wadi Wadi) ផ្នែកថ្មីមួយដែលនឹង ត្រួតពិនិត្យលើរបៀបដែលរដ្ឋកំពុងរក្សាការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់ខ្លួននៅក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀង "ការបិទគម្លាត" (ការប្តេជ្ញាចិត្តថ្នាក់ជាតិដើម្បីកែលម្អលទ្ធផលជីវិត សម្រាប់ជនជាតិដើម Aboriginal និងប្រជាជន ជាអ្នកកោះ Torres Strait)។
- **Nyerna Yoorrook Telkuna** (*Nyern-ah Yoo-rrook Terl-kun-ah* ជាពាក្យ Wamba Wemba) ដែលជា ផ្នែកនិយាយការពិត ផ្ដោតលើការប្រាប់ពីប្រវត្តិសាស្ត្រ ការអប់រំ ការជាផ្សះ និងការផ្សះផ្សា។

Gellung Warl នឹងធ្វើប្រតិបត្តិការដោយឯករាជ្យពី រដ្ឋាភិបាល ប៉ុន្តែស្ថិតនៅក្រោមបទប្បញ្ញត្តិរបស់សភា។ វានឹងមិនមានអំណាចវេតូ (ប្រើសិទ្ធិផ្ដាច់មាត់) ទេ—វាមិន អាចរារាំងច្បាប់ ឬគោលនយោបាយនានាបានទេ។

វានឹងត្រូវបានត្រួតពិនិត្យដូចទីភ្នាក់ងារឯករាជ្យផ្សេង ទៀតដែរ (ឧ. ដោយស្ថាប័នសវនកម្ម អ្នកទទួលបន្ទុក អង្កេតបណ្តឹងករ 'Ombudsman')។

តើ Gellung Warl អាចធ្វើអ្វីបាន?

វាអាចបង្កើតបទប្បញ្ញត្តិ និងគោលការណ៍ណែនាំអំពីបញ្ហា នានាដែលប៉ះពាល់ដល់ប្រជាជាតិដំបូងដោយផ្ទាល់។ ឧទាហរណ៍នានា រួមមាន៖

- បទប្បញ្ញត្តិអំពីរបៀបដែល "ការទទួលយកបាន ដោយសហគមន៍" ត្រូវបានកំណត់សម្រាប់ការ ស្របតាមភាពជាជនជាតិដើម
- តែងតាំងតំណាងប្រជាជាតិដំបូងទៅកាន់ក្រុម ប្រឹក្សាបេតិកភណ្ឌជាក់លាក់មួយចំនួន
- គោលការណ៍ណែនាំសម្រាប់ការចែករំលែក ឬការផ្សព្វផ្សាយសិទ្ធិលើទីកន្លែងដែលមានស្រាប់នៅក្នុង ចំណោមប្រជាជាតិដំបូង
- គោលការណ៍ណែនាំអំពីសុវត្ថិភាពរូបធម៌នៅក្នុង ឧស្សាហកម្ម និងវិស័យនានា
- បទប្បញ្ញត្តិផ្ទៃក្នុងសម្រាប់របៀបដែល Gellung Warl ខ្លួនឯងដំណើរការ។

គោលការណ៍ណែនាំទាំងនេះមិនមែនជាកំហិតទេ ហើយ មិនត្រូវមានទំនាស់ជាមួយច្បាប់រដ្ឋ ឬច្បាប់សហព័ន្ធដែល មានស្រាប់ទេ។

Gellung Warl នឹងជួយផ្តល់កំណែទម្រង់សន្តិសញ្ញានានា ដូចជា៖

- ការប្រើប្រាស់កំណត់ត្រាសាធារណៈរបស់ Yoorrook Justice Commission នៅតាមសាលារៀននានា។
- ជួយដាក់ឈ្មោះកន្លែងនានា (ដូចជាទន្លេ និងសួនឡាន) ដោយប្រើឈ្មោះប្រពៃណី ជនជាតិដើមភាគតិច
- ការបង្កើតមូលនិធិហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធប្រជាជាតិដំបូង ដើម្បីស្តារ ឬសាងសង់កន្លែងសហគមន៍នានា
- ដំណើរការត្រួតពិនិត្យការណ៍ និងពានរង្វាន់ប្រជាជាតិដំបូង ដូចជា សប្តាហ៍ NAIDOC និងបញ្ជីរាយកិត្តិយស ជនជាតិដើម Aboriginal។

អ្វីខ្លះដែលសន្តិសញ្ញានឹងមិនធ្វើ

- ផ្លាស់ប្តូររដ្ឋធម្មនុញ្ញរដ្ឋវិច្ឆ័យ ឬកុម្មុយនីស្ត
- បង្កើតសភាថ្មីមួយក្នុងសភា
- ផ្លាស់ប្តូរច្បាប់ពន្ធ ឬផ្តល់ការទូទាត់ប្រាក់ជាបុគ្គល

ហេតុអ្វីបានជាវាសំខាន់

សន្តិសញ្ញាមានគោលបំណងនាំពលរដ្ឋវិច្ឆ័យឱ្យរួបរួមគ្នា ជួយយើងទាំងអស់គ្នាឱ្យយល់ដឹង និងគោរពប្រវត្តិសាស្ត្រ ជនជាតិដើម Aboriginal និងវប្បធម៌ដ៏រស់រវើក។

វាមិនមែនទាក់ទងនឹងការដកសិទ្ធិរបស់អ្នកណាម្នាក់ទេ។

គោលដៅគឺថាពលរដ្ឋវិច្ឆ័យទាំងអស់មានឱកាសដូចគ្នា និងដើម្បីកសាងអនាគតដ៏ល្អប្រសើររួមគ្នា។

ស្វែងយល់បន្ថែម៖

treatyvictoria.vic.gov.au

យើងទទួលស្គាល់ម្ចាស់ប្រពៃណីនៃទីកន្លែងនៅទូទាំងរដ្ឋវិច្ឆ័យ និងគោរពដល់ពួកគេ គោរពវប្បធម៌របស់ពួកគេ និងអ្នកចាស់ទុំរបស់ពួកគេពីអតីតកាល និងបច្ចុប្បន្ន។

© រដ្ឋវិច្ឆ័យ (ក្រសួងប្រមុខរដ្ឋាភិបាល និងគណៈរដ្ឋមន្ត្រី) September 2025

រដ្ឋវិច្ឆ័យ មិនធានាថាការបោះពុម្ពផ្សាយនេះគឺគ្មានកំហុស ឬសមស្របទាំងស្រុងសម្រាប់គោលបំណងរបស់អ្នកទេ។ យើងបដិសេធនូវការទទួលខុសត្រូវទាំងអស់ចំពោះកំហុស ការបាត់បង់ ឬផលវិបាកផ្សេងទៀតដែលអាចកើតឡើង ពីការពឹងផ្អែករបស់អ្នកលើព័ត៌មានណាមួយនៅក្នុងការបោះពុម្ពផ្សាយនេះ។